

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

เมืองเป็นสถานที่ตั้งถิ่นฐานของสังคมที่ประกอบไปด้วยปัจเจกชนที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าทีภาครัฐ นายทุน พ่อค้า ผู้อยู่อาศัย สถาปนิก¹ อยู่ร่วมกันเป็นสังคมที่มีวัฒนธรรมเป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิต วัฒนธรรมนี้ได้ถูกสะท้อนออกมาทางรูปแบบสิ่งแวดล้อมกายภาพ² ที่ปรากฏเป็นองค์ประกอบต่างๆ ของเมือง ในเมืองที่มีการอยู่อาศัยใช้สอยมาเป็นระยะเวลายาวนานก็อาจจะปรากฏองค์ประกอบเดิม ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมและมีความสำคัญเกี่ยวเนื่องกับประวัติศาสตร์ของเมือง เช่น ศาสนสถาน โบราณสถาน เป็นต้น พื้นที่ของเมืองที่มีองค์ประกอบเดิมจำนวนมากจึงมักถูกจัดเป็นพื้นที่อนุรักษ์เพื่อส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม อย่างไรก็ตามเมืองที่มีการอยู่อาศัยย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา จนเกิดเป็นลักษณะทางกายภาพในปัจจุบัน ที่องค์ประกอบเดิมของเมืองอยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพขององค์ประกอบใหม่ทำให้เมืองมีลักษณะทางกายภาพที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

เมืองที่มีคุณลักษณะทางกายภาพที่หลากหลายนี้อาจส่งผลกระทบต่อการรับรู้และจดจำของปัจเจกที่มีต่อองค์ประกอบเดิมของเมืองเมื่อปัจเจกได้เข้าไปมีประสบการณ์ในพื้นที่จริง ดังเช่นการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพที่เกิดขึ้นในพื้นที่ถนนราชดำเนิน ภายในกรอบสี่เหลี่ยมคูเมืองของจังหวัดเชียงใหม่ อันเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญในแง่ประวัติศาสตร์เนื่องจากเป็นพื้นที่จุดเริ่มต้นในการสร้างเมืองเชียงใหม่ที่มีอายุยาวนานมากกว่า 700 ปี³

เมื่อเริ่มสร้างเมืองนั้น อิทธิพลความเชื่อตาม ทักษาเมือง ได้ถูกใช้เป็นแบบแผนในการสร้างเมือง⁴ จากความเชื่อดังกล่าวทำให้เกิดองค์ประกอบต่างๆ ของเมือง ประตู่ท่าแพซึ่งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของเมือง ถือเป็นทิวทัศน์เมือง เปรียบเสมือนเป็นหน้าเมืองที่หันออกสู่ลำน้ำปิงเหมาะ

¹ กำธร กุลชล, การออกแบบชุมชนเมืองคืออะไร-การติดตามหาคำตอบในรอบ 40ปี, โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์, นครปฐม, 2545, หน้า 1.

² วิมลสิทธิ์ หรขางกูร, พฤติกรรมมนุษย์และสภาพแวดล้อม, สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ, 2541, หน้า 4.

³ คณะกรรมการตรวจสอบและสืบค้นดวงเมืองนพบุรีศรีนครพิงค์เชียงใหม่, จดหมายเหตุการตรวจสอบและสืบค้นดวงเมืองนพบุรีศรีนครพิงค์เชียงใหม่, (เชียงใหม่ ส.ทพธ์การพิมพ์ : เชียงใหม่, 2537), หน้า 10.

⁴ สมโชติ อ๋องสกุล, หังเมืองเชียงใหม่ในฐานะเมืองประวัติศาสตร์ที่มีชีวิต อดีตและอนาคต : 700 ปี สถาปัตยกรรมล้านนาสู่ออนาคต, หน้า 3.

การคมนาคมและทำการค้า⁵ ในระยะแรกเมืองจึงมีพื้นที่ตลาดอยู่บริเวณลานหน้าวัดพระสิงห์ วรมหาวิหารเรื่อยมาจนถึงบริเวณสี่แยกกลางเวียง ทำให้เกิดแกนของการสัญจรจากประตูท่าแพไปจรดพื้นที่ตลาดหน้าวัดพระสิงห์วรมหาวิหาร หรือจากทิศตะวันออกไปทางทิศตะวันตกของเมือง และมีความสำคัญยิ่งขึ้น ในปลายรัชสมัยพระเจ้าตากสิน ที่ได้มีการค้าโดยใช้เส้นทางลำน้ำปิงในการคมนาคมเป็นสำคัญ⁶ จนกลายเป็นเส้นทางหลักเข้าสู่เมือง ซึ่งก็คือพื้นที่ถนนราชดำเนินในปัจจุบัน จากข้างต้น อาจกล่าวได้ว่า ถนนราชดำเนินเป็นผลมาจากระบบความเชื่อจนกลายเป็นเส้นทางสัญจรที่คงอยู่กับเมืองมาแต่เมื่อครั้งในอดีตจนมาถึงปัจจุบัน

ในปัจจุบัน พื้นที่ถนนราชดำเนินก็ยังคงเป็นพื้นที่สำคัญภายในกรอบสี่เหลี่ยมคูเมืองเนื่องจากตลอดระยะทาง 1.4 กิโลเมตร นับตั้งแต่ประตูท่าแพจนถึงวัดพระสิงห์วรมหาวิหารนั้น ประกอบไปด้วยองค์ประกอบต่างๆ ของเมืองที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวมากมาย เช่น วัดพันอ้น วัดพันเตา คู่ม้าเจ้าบุรีรัตน์(มหาอินทร์) หอพระยามังราย ศาลาธารักษ์ เป็นต้น การเป็นเส้นทางสัญจรหลักของพื้นที่ภายในกรอบสี่เหลี่ยมคูเมือง⁷ การเป็นพื้นที่ประกอบกิจกรรมวัฒนธรรมนันทนาการระดับเมืองที่สำคัญ⁸ เช่น กิจกรรมถนนคนเดิน เส้นทางขบวนแห่งานประเพณีต่างๆ เป็นต้น ประกอบกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลนครเชียงใหม่ (พ.ศ. 2551- พ.ศ. 2555) มีนโยบายการทำให้เมืองเชียงใหม่ให้เป็นเมืองที่น่าอยู่อาศัยและน่าท่องเที่ยว ซึ่งให้ความสำคัญส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยเฉพาะในเขตเมืองเก่าและศิลปะดั้งเดิมมาเป็นตัวนำในการพัฒนา พื้นที่ถนนราชดำเนิน จึงนับเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตกรอบสี่เหลี่ยมคูเมืองของจังหวัดเชียงใหม่

พื้นที่ถนนราชดำเนินในปัจจุบันนั้นเป็นพื้นที่ที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของเทศบาลนครเชียงใหม่ ในด้านผังเมือง ตามประกาศกฎกระทรวง ฉบับที่ 78 (พ.ศ. 2532) ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 ให้พื้นที่ภายในบริเวณคูเมืองเป็นพื้นที่ประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย ถูกจัดเป็นพื้นที่เขตสีน้ำตาลอ่อน จากการกำหนดพื้นที่ของผังเมืองได้มีการออกกฎหมายเฉพาะพื้นที่ โดยเทศบาลนครเชียงใหม่ เทศบัญญัติเทศบาลนคร

⁵ สมโชค อ่องสกุล, *ผังเมืองเชียงใหม่ในฐานะเมืองประวัติศาสตร์ที่มีชีวิต อดีตและอนาคต* : 700 ปี สถาปัตยกรรมล้านนาผู้
อนาคต, หน้า 3.

⁶ ทวีศักดิ์ เกียรติวีระศักดิ์, *การศึกษาเปรียบเทียบแนวความคิดผังเมืองเก่า เมืองเชียงใหม่และสุโขทัย* : สอมภูมิ 1 รวบรวมความรู้
ภูมิปัญญาวิถีไทย, (โรงพิมพ์พงษ์สวัสดิ์ : เชียงใหม่, 2547), หน้า 77-94.

⁷ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล, *โครงการจัดทำแผนการจัดการและอนุรักษ์
สภาพแวดล้อมเมืองเก่าเชียงใหม่*, หน้า 154.

⁸ กรุณา รักยวิน, *การศึกษาที่โล่งว่างสาธารณะในเมืองเชียงใหม่เพื่อการประกอบกิจกรรมนันทนาการระดับเมือง*, หน้า 56.

เชียงใหม่ พ.ศ. 2531 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2533 ซึ่งมีข้อกำหนดเกี่ยวกับรูปแบบทางสถาปัตยกรรมและการควบคุมความสูง เพื่อควบคุมให้มีลักษณะสถาปัตยกรรมที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องกับการเป็นพื้นที่อนุรักษ์ อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพต่างๆ โดยเฉพาะจากการทำกิจกรรมพาณิชยกรรมในพื้นที่ ทำให้เกิดรูปแบบองค์ประกอบใหม่ที่เอื้อประโยชน์อย่างที่สุดต่อเจ้าของที่ดินเช่น สร้างอาคารที่มีความสูงมากเท่าที่กฎหมายจะเอื้ออำนวยเกิดการบังคับองค์ประกอบเดิม การใช้รูปแบบสถาปัตยกรรมและการโฆษณาที่มีความหลากหลายและน่าสนใจ การใช้สี สัน วัสดุที่สะดุดตา ป้ายที่มีขนาดใหญ่ เพื่อใช้พื้นที่ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งเป็นสิ่งที่ยื่นออกเหนือจากขอบเขตที่กฎหมายกำหนด จึงนับได้ว่าเป็นช่องว่างที่อยู่เหนือการควบคุมของกฎหมาย นอกจากการใช้ข้อกำหนดควบคุมลักษณะทางกายภาพแล้วแล้วยังมีการปรับปรุงทัศนียภาพโดยเทศบาลนครเชียงใหม่ ในการปรับปรุงทัศนียภาพพื้นที่ถนนราชดำเนินที่ผ่านมา มุ่งเน้นในการจัดระเบียบสภาพแวดล้อม การส่งเสริมกายภาพของพื้นที่ให้มีความสวยงามและมีเอกลักษณ์ ดังเช่น การปรับปรุงรูปแบบของ Street Furniture การปรับปรุงพื้นผิวจราจรให้เหมาะกับการกิจกรรมการเดินสำหรับกิจกรรมถนนคนเดิน แม้ว่าการปรับปรุงจะมีทิศทางปฏิบัติตามนโยบายของการเป็นพื้นที่อนุรักษ์ แต่ก็เป็นการปฏิบัติเป็นส่วนๆ มิได้มีการวางแผนที่มีความเชื่อมโยงต่อกันในการดำเนินการปรับปรุงแต่ละครั้ง จากการควบคุมทางกฎหมายและการปรับปรุงข้างต้น ต่างก็มุ่งหมายเพื่อส่งเสริมให้พื้นที่มีลักษณะทางกายภาพที่สอดคล้องกับแนวทางการเป็นพื้นที่อนุรักษ์

โดยสรุปในเบื้องต้น จากความสำคัญของพื้นที่ถนนราชดำเนินที่ในฐานะเส้นทางสัญจรหลักที่เชื่อมโยงกิจกรรมพาณิชยกรรมของเมืองตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน สำหรับในงานวิจัยนี้เชื่อว่าสาเหตุการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพมาจาก 4 สาเหตุสำคัญอันได้แก่ สาเหตุจากเศรษฐกิจ การทำกิจกรรมพาณิชยกรรม สาเหตุจากการเมือง การปกครอง สาเหตุจากการควบคุมและช่องว่างทางกฎหมาย และสาเหตุจากการปรับปรุงพื้นที่โดยภาครัฐ ซึ่งในปัจจุบันนี้เมืองเชียงใหม่ก็ยังคงเป็นเมืองที่มีการอยู่อาศัยและเติบโต แม้เป็นพื้นที่อนุรักษ์ก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพได้ การใช้กฎหมายควบคุมและการปรับปรุงของภาครัฐจึงยังคงเป็นเครื่องมือสำคัญในการควบคุมลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ศึกษา

การเปลี่ยนแปลงจากสาเหตุดังกล่าวนี้ พื้นที่ถนนราชดำเนินในปัจจุบันจึงมีความแตกต่างทางกายภาพระหว่างองค์ประกอบเดิมที่มีอยู่จำนวนมากและองค์ประกอบใหม่ที่มีการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากผลพวงทางด้านเศรษฐกิจที่อยู่ภายใต้กรอบของการควบคุมทางกฎหมายที่มีช่องว่าง ทำให้เกิดสภาพทางกายภาพที่มีความผสมผสานทั้งรูปแบบ สี วัสดุ ขนาด ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อรับรู้และจดจำต่อองค์ประกอบเดิมของเมือง ที่ได้ถูกบังคับและลดความโดดเด่นลง ซึ่งสามารถรับรู้

คุณลักษณะทางกายภาพเหล่านี้ได้เมื่อปัจเจกได้เข้าไปมีประสบการณ์ในพื้นที่จริง ยกตัวอย่างจากประสบการณ์ของผู้วิจัย ที่พบว่าในบริเวณสี่แยกกลางเวียงนั้น ปัจเจกที่ไม่ได้อยู่อาศัยในพื้นที่มักจะมีการใช้อาคารซิงเกอร์เป็นจุดนัดหมายหรือเป็นภูมิสัญลักษณ์ที่ถูกใช้ในการอธิบายกายภาพของพื้นที่ ในขณะที่ หอพระยาเม็งราย คุ่มเจ้าบุรีรัตน์ (มหาอินทร์) และวัดพันเตา อันเป็นองค์ประกอบที่มีความเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์ของเมืองและเป็นองค์ประกอบเดิมที่มีมานานในพื้นที่ มักไม่ได้ถูกใช้ในการอธิบายกายภาพของพื้นที่หรืออาจไม่เป็นที่รู้จักหรือจดจำ

จากข้างต้น คุณลักษณะทางกายภาพที่ถูกรับรู้และจดจำได้ในพื้นที่ศึกษานี้ จึงเป็นการแสดงให้เห็นทราบถึงคุณลักษณะทางกายภาพใดๆ ที่สามารถเข้าถึงการรับรู้ของปัจเจกได้และทำให้ทราบว่าปัจเจกมีความเชื่อมโยงกับคุณลักษณะทางกายภาพต่างๆ ของพื้นที่ศึกษาอย่างไร ข้อมูลดังกล่าวจึงเปรียบเสมือนสิ่งที่จะช่วยสะท้อนกายภาพของพื้นที่ศึกษาที่มาจากประชาชนผู้ใช้พื้นที่ว่าการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพที่ผ่านมาตลอดจนการควบคุมและการปรับปรุงโดยภาครัฐนั้นมีผลทำให้ประชาชนผู้ใช้พื้นที่มีการรับรู้อย่างไรต่อกายภาพในปัจจุบัน ซึ่งน่าจะเป็นข้อมูลสำคัญที่ภาครัฐควรนำมาใช้ช่วยกำหนดแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ศึกษาต่อไปที่จะเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนผู้ใช้พื้นที่มีการรับรู้กายภาพของพื้นที่ศึกษาได้ในทิศทางเดียวกันกับนโยบายของภาครัฐ

ทั้งนี้ การศึกษาคุณลักษณะทางกายภาพของเมืองโดยการอาศัยกรอบความคิดทางการรับรู้และการจดจำนั้นสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาเมือง ดังเช่น ทฤษฎีจินตภาพของเมืองโดยเควิน ลินซ์ (Kevin Lynch) ที่ทำการศึกษาด้านจินตภาพที่มาจากกรรับรู้และจดจำของปัจเจกผู้ใช้เมืองและนำไปสู่จินตภาพสาธารณะ (Public Image) ของเมือง ซึ่งสามารถนำไปปรับใช้ได้กับการออกแบบเพื่อตอบสนองการรับรู้ส่วนรวมของปัจเจกที่มีต่อเมือง รวมไปถึงแนวคิดของ แจ็ค ลีออน นาสาร์ (Jack Leon Nasar) ที่หาแนวทางในการพัฒนารูปแบบทางกายภาพพื้นที่อยู่อาศัยของเมือง โดยการศึกษาคุณลักษณะกายภาพที่ได้จากการรับรู้และทำการประเมินค่าความชื่นชอบที่ปัจเจกมีต่อคุณลักษณะเหล่านั้นเพื่อนำไปสรุปเป็นแนวทางพัฒนา จากตัวอย่างการศึกษาดังกล่าวนี้เป็นข้อสนับสนุนที่แสดงว่าการรับรู้และการจดจำของปัจเจกนั้นสามารถนำไปใช้ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณลักษณะทางกายภาพของเมืองได้ดังที่กล่าวไว้ในเบื้องต้น

ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาการรับรู้และจดจำของปัจเจกเพื่อหาคุณลักษณะทางกายภาพขององค์ประกอบที่มีผลต่อการรับรู้จนนำไปสู่การจดจำพื้นที่ ซึ่งผลของคุณลักษณะดังกล่าวคาดว่าจะนำไปสู่ข้อเสนอแนวทางการพัฒนากายภาพของพื้นที่ศึกษา ที่อาจอยู่ในรูปแบบนโยบาย แนวทางหรือข้อกำหนด ที่ถูกใช้โดยภาครัฐ เพื่อการควบคุมกายภาพขององค์ประกอบใหม่ ตลอดจนการส่งเสริมและปรับปรุงองค์ประกอบเดิมที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมของอดีตในยุคปัจจุบัน ให้คงอยู่ในการรับรู้ของปัจเจก ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของเมืองในอนาคตต่อไปได้ ซึ่งเชื่อว่าจะ

สามารถช่วยเสริมให้การดำเนินการ ตามนโยบายการเป็นพื้นที่อนุรักษ์ให้มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น และกลายเป็นจุดแข็งที่ช่วยส่งเสริมให้พื้นที่สีเขียวเชื่อมโยงเมือง เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมซึ่งจะเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจการท่องเที่ยวตามนโยบายการท่องเที่ยวของภาครัฐต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย (Purposes of study)

- 1.2.1 เพื่ออธิบายถึงการเชื่อมโยงระหว่างคุณลักษณะทางกายภาพองค์ประกอบของเมือง และการรับรู้ภายในพื้นที่ถนนราชดำเนินซึ่งนำไปสู่การเกิดจินตภาพสาธารณะในพื้นที่ ถนนราชดำเนิน เขตคูเมืองเชียงใหม่
- 1.2.2 เพื่อวิเคราะห์ถึงคุณลักษณะทางกายภาพองค์ประกอบของเมืองที่เป็นที่ชื่นชอบและไม่เป็นที่ชื่นชอบของพื้นที่ถนนราชดำเนิน เขตคูเมืองเชียงใหม่
- 1.2.3 เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาในลักษณะนโยบายของภาครัฐ ในพื้นที่ เขตคูเมืองเชียงใหม่ โดยอาศัยกรอบความคิดทางการรับรู้ การจดจำ เป็นเกณฑ์

1.3 ขอบเขตการศึกษา

- 1.3.1 **ขอบเขตพื้นที่ศึกษา** ในการศึกษาเพื่อทำงานวิจัยนี้จะทำการศึกษาในขอบเขตพื้นที่ถนนราชดำเนิน เขตคูเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีขอบเขตตั้งแต่ประตูท่าแพจนถึงหน้าวัดพระสิงห์ ธรรมวิหาร เป็นระยะทาง 1.4 กิโลเมตร ในปี พ.ศ. 2552
- 1.3.2 **ขอบเขตประชากร (Sample) และการเลือกกลุ่มตัวอย่าง (Sampling)** กลุ่มประชากรที่ใช้ศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มประชาชนทั่วไปผู้อยู่อาศัยหรือทำงานในพื้นที่ถนนราชดำเนิน เป็นระยะเวลามากกว่า 2 ปี โดยวิธีการสุ่มเลือกจำนวน 30 คน

1.4 วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในการค้นหาข้อมูลคุณลักษณะทางกายภาพองค์ประกอบของเมือง จากการรับรู้และจดจำของปัจเจกตลอดจนความชื่นชอบที่มีต่อคุณลักษณะดังกล่าวจากกลุ่มประชากรตัวอย่างในการ ร่วมกับการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ในการคัดกรองคุณลักษณะทางกายภาพที่เป็นที่รับรู้และจดจำได้และสรุปผลความชื่นชอบที่ประชากรตัวอย่างมีต่อคุณลักษณะทางกายภาพใดๆ ประกอบกับการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับเนื้อหา เพื่อเป็นข้อมูลที่ช่วยในการวิเคราะห์และหาบทสรุปแนวทางการพัฒนาต่อไป ในกระบวนการศึกษาสามารถแบ่งออกเป็นสี่ขั้นตอนสำคัญคือ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โดยทำการศึกษาค้นคว้า เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อันประกอบไปด้วย เนื้อหาทฤษฎีการรับรู้สภาพแวดล้อมและการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้สภาพแวดล้อม เพื่อให้ได้มาซึ่งทฤษฎีที่ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของการรับรู้รวมไปถึงการนำไปใช้ เพื่อออกแบบเครื่องมือในการเก็บข้อมูลของงานวิจัย นอกจากนี้ยังมีการศึกษากายภาพของพื้นที่ ถนนราชดำเนิน การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในพื้นที่ตลอดจนองค์ประกอบต่างๆ ที่เป็นองค์ประกอบเดิมของเมืองที่อยู่ในพื้นที่ศึกษา ศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม ทางกายภาพของพื้นที่ปัจจุบัน และการปรับปรุงทัศนียภาพของพื้นที่โดยภาครัฐที่ผ่านมาในอดีตเพื่อให้เข้าใจถึงกายภาพของเมืองในปัจจุบันและแนวทางในการปรับปรุงในอนาคต เพื่อประกอบในการวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะทางด้านกายภาพใดๆ ที่ได้จากกลุ่มประชากร ตัวอย่างที่จะนำไปสู่บทสรุปของงานวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษารวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรตัวอย่าง

ในขั้นตอนเป็นการศึกษาโดยใช้กรอบทฤษฎีจินตภาพของเมืองของ เควิน ลินช์ (Kevin Lynch) และการศึกษาความชื่นชอบของ แจ็ค ลีออน นัสซาร์ (Jack Leon Nasar) เป็นแนวทาง ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยจะดำเนินการสุ่มเลือกประชากรและทำการเก็บข้อมูลภายใน พื้นที่ศึกษา โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบกับการสัมภาษณ์ (Interview) คาดว่าจะได้ข้อมูลแผนที่จินตภาพจากแบบสอบถามซึ่งจะนำไปสู่ข้อมูลคุณลักษณะทางกายภาพ ขององค์ประกอบใดๆ ที่ปรากฏในแผนที่จินตภาพดังกล่าวพร้อมกับข้อมูลความชื่นชอบจากการสัมภาษณ์กลุ่มประชากรตัวอย่าง จากนั้นทำการคัดกรองข้อมูล โดยเลือกองค์ประกอบใดๆ ที่มีความสอดคล้องกันในกลุ่มประชากรตัวอย่างและมีความถี่ร้อยละ 25 ขึ้นไป เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูล

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ทฤษฎีคุณลักษณะของรูปร่าง (Form Attribute) และทัศนวิสัย ที่สามารถมองเห็นได้ (Visibility Attribute) ของ โดนัลด์ แอปเปิลยาร์ด (Donald Appleyard) เป็นแนวทางและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างข้อมูลคุณลักษณะทางกายภาพองค์ประกอบของเมือง และความชื่นชอบเพื่ออธิบายคุณลักษณะใดๆ ที่ถูกรับรู้และจดจำได้

ขั้นตอนที่ 4 สรุปข้อมูล

สรุปคุณลักษณะทางกายภาพที่เป็นที่รับรู้และจดจำ โดยอาศัยผลความชื่นชอบเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาเพื่อสนับสนุนหรือควบคุมคุณลักษณะทางกายภาพ เพื่อเสนอเป็นแนวทางในการปรับปรุงพื้นที่ของพื้นที่ถนนราชดำเนิน เขตคูเมืองเชียงใหม่

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

- 1.5.1 ได้ความเชื่อมโยงระหว่างคุณลักษณะทางกายภาพองค์ประกอบของเมืองและการรับรู้ภายในพื้นที่ถนนราชดำเนินซึ่งนำไปสู่การเกิดจินตภาพสาธารณะ ในพื้นที่ถนนราชดำเนิน เขตคูเมืองเชียงใหม่
- 1.5.2 ได้คุณลักษณะทางกายภาพองค์ประกอบของเมืองที่เป็นที่ชื่นชอบและไม่เป็นที่ชื่นชอบ ของพื้นที่ถนนราชดำเนิน เขตคูเมืองเชียงใหม่
- 1.5.3 ได้ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาในลักษณะนโยบายของภาครัฐ ในพื้นที่เขตคูเมืองเชียงใหม่ โดยอาศัยกรอบความคิดทางด้านการรับรู้ การจดจำ เป็นเกณฑ์

1.6 นิยามหรือคำจำกัดความ

“องค์ประกอบของเมือง” ในการศึกษานี้หมายถึง สิ่งแวดล้อมของเมืองที่เป็นองค์ประกอบทางด้านกายภาพ ซึ่งประกอบไปด้วย สิ่งก่อสร้าง สถานที่ต่างๆ ของเมือง

“องค์ประกอบเดิม” ในการศึกษานี้หมายถึง องค์ประกอบของเมืองที่มีคุณค่าความสำคัญเกี่ยวพันทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม สถาปัตยกรรม ศิลปกรรม หรือมีความเกี่ยวข้องกับบุคคลสำคัญ

“คุณลักษณะทางกายภาพ” ในการศึกษานี้หมายถึง ส่วนประกอบใดๆ ขององค์ประกอบของเมือง เช่น อาคาร สิ่งก่อสร้าง ภูมิทัศน์ พื้นที่ว่าง ฯลฯ

“ปัจเจก” ในการศึกษานี้หมายถึง บุคคลแต่ละคน ที่มีสติรับรู้และสามารถเคลื่อนที่ได้อย่างอิสระ ในการเข้าถึงสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ศึกษา